ВІТАЛЬ ГАРАНОВІЧ

ВІТАЛЬ ГАРАНОВІЧ

Саракі

Вершы

Мінск, «Кнігазбор», 2007

УДК 821.161.3-1
ББК 84 (4 Беи)
Г 20

Мастак *Анатоль Маісеенка*

Гарановіч В.
Г 20 Саракі: вершы / Віталь Гарановіч. Мінск: Кнігазбор, 2007. — 140 с.
ISBN 985-6824-62-6.

Аўтар паэтычнай кнігі «Саракі» — назіральны, удумлівы, часам усмешлівы, жывапісна-падрабязны ў адлюстраванні прыроды, сялянскага быту і свайго захаплення.

У вершах выразніцца замілаванне бацькоўскім домам, высвечваецца гістарычная памяць, беларуская годнасць, патрыятычны гонар і вечна юнае адчуванне прыгажосці.

УДК 821.161.3-1
ББК 84 (4 Беи)

© Гарановіч В., 2007
© Афармленне, ПУП «Кнігазбор», 2007

ISBN 985-6824-62-6

САРАКІ

Неба закружылася ад птушак —
Дзень вясновы ладзіць саракі.
Са шпакоўняў пух старых падушак
Вымятаюць крыльцамі шпакі.

Ды жаўрук, натрэсшыся ў разоры,
Б'ецца ў сіні, нібы матылёк.
Грак варонім стаў парламенцёрам —
У дзюбе носіць белы ласкуток.

Чаек бела-чорныя цяльняшкі
Тут і там мільгаюць угары.
Галкі, як маўклівыя манашкі,
Аблятаюць ціхія двары.

У гняздзе, нібы ў чалме, бусліха
Дрэмле пасля доўгай чарады.
Кулічок, як самалёцік, ціха
Сеў ля цёплай збраснелай вады.

Разадрана зноў гаеў улонне
Крыкам сойкі, строкатам сарок.
Саракі пад парасонам поўні
Развязалі выраю шнурок.

КУПАЛЛЕ

Купальскія кастры пад «Рана на Івана»,
Шугае зорны рой зіхотна ў вышыню.
І ліпеньская ноч сваім дзявочым станам
Лагодна туліцца к купальскаму агню.

Жыццяя маладзічок, час папараці-кветкі...
Купалля грай — імгненнем залатым.
Ды ўсе ж да скону год я застаюся сведкам
Далёкае пары у часе маладым.

Нагульвалі сады свае плады пад сонцам,
Касцы, бы жураўы, пад самы травакрай.
Прастор у сіўчаках, як немаўля ў пялёнцы,
І падрастаў ад грому пазарэчны гай.

Кіпелі зноў віры ад спінаў загарэлых,
Спраўлялі вадавей дзятва і юнакі.
А вечарам кастры паганскія гарэлі,
Гады плылі, нібы дзяўчат вянкі.

Ноч-чараўніца, дай расы напіцца,
З рук-промняў, сонца , вусны наталі.
Дымком кастра б гаркавым прычасціцца,
Нібы дыханнем роднае зямлі.

БЕРАЗВЕЧЧА

Па дарозе на Браслаў ля Глыбокага ёсць брацкая магіла, якая дала апошні прытулак тысячам савецкіх людзей і 1,5 тысячы італьянцаў, якія былі расстраляны фашыстамі ў 1942 годзе.

Бяроз вечалле. Беразвечча,
Нібыта ўзведзены курок...
Тут лёсу горкага сустрэча,
Магілы, горасны Барок.

Ахвяр самотная паляна,
Гадамі сцёртыя груды.
Тут беларусам і рымлянам
Стаў бор як чорны знак бяды.

На гэтым месцы ўсім балюча,
Будзь літасцівым, час, прашу.
Тут памяць, быццам дрот калючы,
Сціскае сэрца і душу.

Слязой сплыве агарак свечкі
Ў далонях стомленых людзей.
Худзенькія уздрыгнуць плечкі,
І хтосьці кветкі пакладзе.

ДУБ ГЁТЭ

У канцлагеры Бухенвальд фашысты падвешвалі вязняў за ногі на дрэве, пад якім часта адпачываў пры жыцці вядомы нямецкі паэт Гётэ. Палонныя ад такіх катаванняў паміралі.

Праходжу праз турэмныя вароты:
Вось гэта дрэва — дуб любімы Гётэ,
І тут яго юначыя сляды...
«Вады... Вады...»
Калючым чорным дротам
Смяротнік лагера падвешаны канаць
І харкае адно крывавым ротам.
Зноў цішыня...
І Гётэ малады...
Зноў дуб хавае светлыя гады
Асеннім часам, лісця пазалотай
Свабодных думак неўміручых Гётэ...
Глухі удар хлыста і цяжкіх ботаў,
За смерцю смерць,
І стогну больш няма.
Для ката не занятак, а работа,
Звярыная прафесія — вайна...
Стаю маўкліва я на сцежцы вузкай
Ля свежых руж і памятнай пліты:
Журба Хатыні нашай беларускай
І Бухенвальда абеліск святы...

* * *

Зорка Венера ўзышла над зямлёю,
Светлыя згадкі з сабой прынясла...
Максім Багдановіч

Зачараваны вершамі, Максім,
Іх зорны дух паўнюткі юнай цноты.
І толькі ночы жоўта-сіні дым
Блакітным пухам шэпча сэрцу ноты.

А неба ў пацерках адкрыта зіхаціць
І над нямой патоляю зямною
То раптам скрыпкай ціха загучыць,
То абарвецца знічкай над табою.

І з кожнай нотай гусне неспакой,
Дрыжыць святло празрыстай Мілавіцы,
Нібы знарок хто кратае рукой
Танюткі шоўк малінавай зарніцы.

МІХАЙЛАЎСКАЕ

Тут прамаўчаць не здолее душа —
Паэту верш, а мастаку карціну.
Прайдзіся па Трыгорскаму спярша,
Як першы раз з каханаю дзяўчынай.

Дубровы Ганібалаў, луг і бор
Над Сараццю крынічнай, нібы срэбра.
А ў Беларусі вязынскія вербы
Нібы сышлі з зялёных гэтых гор.

Нібы ў далёкі той Іерусалім
Паломнікі збіраюцца са свету
Глынуць паветра, як гаючы дым,
І прычасціцца Музаю паэта.

Міхайлаўскага ў сэрцы астравок
(Абрысы мо знаёмыя Альбуці).
Мне дарагі Анегіна куток,
Як і Міхала ў нашым «родным куце».

Сафійска-Святагорскага аблог,
Святыні Ефрасінні і Паэта,
Я вас наведаць і праведаць змог
У лепшы час пагодлівага лета.

ВЯЛІКДЗЕНЬ

Вялікі дзень. Вялікдзень на двары:
І ў душах нашых за самотай спеўна.
Хрыстос ўваскрэс! Царкоўныя хары
Гучаць ўсяноч зноў молада-напеўна.

Бальзам святы — лампадаў курадым,
Зямля жывых у суразмове з небам.
І срэбны крыж, як крэмень, для вады.
І хросны ход. І соль з свянцоным хлебам.

Усё ж на Белай Русі Бог жыве,
Мільярдам душ мільярд паставяць свечак.
Мы тут і там, у бездані, свае
І вечныя не прымхамі ў Сусвеце.

* * *

Зямля мая, мая сябрына,
Край даматканых абрусоў,
Шчэ вадзяным скрыпіш ты млынам
І шэпчаш пошумам аўсоў.

Крыляюць тут, як птушкі, дзеці
Сярод гаёў і азярын.
Сюды вяртаюцца памерці
З чужых далёкіх пуцявін.

Дзе гарады, як незабудкі:
Бярэсце, Полацак, Нясвіж.
Дзе Маладзечна з Навагрудкам
І Менск прыгожы, як Парыж.

Ды чорна быль, бы Хірасіма,
І чорны цень яе крыла.
Бяда над белаю Айчынай
Свае гняздо навек звіла.

* * *

Шчэ месяц жніўны на календары,
І кожны дзень вяскоўцу у ахвоту,
І не даймаюць зумам камары,
І мёдам перапоўненыя соты.

Вясёлкі зняўшы ўвечары сіло,
Тыднюе поўня зноў на небазоры.
Падворак матчын, бацькава сяло,
Давайце зноў пра восень пагаворым...

МАЕ НАЛІБОКІ

Гісторыя роднага краю
У пушчаў дыханні жыве.
Я голасна лес свой вітаю,
Ён рэхам у госці заве.

Зайду. Мудры мой летапісец,
Лагодна раскрыеш душу.
І я у падвоблачных высяў
Замовы ад згубы прашу.

Знікалі звяроў пакаленні,
З-пад снегу ўсплывалі імхі.
Варылася ў хатах варэнне,
І пахлі грыбамі мяхі.

Хавалі лясоў лесьнічоўкі
Ад сцюж і нашэсцяў заўжды,
Дрыжэлі купальскія зоркі
На плыні крынічнай вады.

Калі ж ад хвароб ратавацца —
Сачылі жывіцу і сок.
І цеслі мазольную працу
Увенчваў на зрубе вянок.

* * *

Павуцінне коціць ліставей,
Зацугляўшы шорсткія памежкі.
Грыбасей пачаўся, грыбасей,
Зноўку мох салодзяць сыраежкі.

Над астрыжняй скірдаў каўняры,
Грэе восень жоўтыя далоні.
Раніцы з палеткаў у двары
Туманы халодныя прыгоняць.

* * *

Вядзі мяне, дарожка-сцежка,
Ў абдымку родных туманоў,
Да тых аселіц і узмежкаў
Без лебяды і палыноў.

На старадрэвінах шпакоўні
Даўно ад часу пагнілі.
Ды маладыя ўсходзяць поўні,
Дзе мы малечаю былі.

Дакорам стрэне двор сірочы,
Як быццам тут і не жылі.
Агонь слязы прапаліць вочы —
Магіла мамы на зямлі.

Не бацькаў дом — чужая дача,
І новы ў хаце гаспадар,
І ўсё расстаўлена іначай
І ператворана ў тавар.

Мой родны дом, якой кляцьбою
Караць мне лёс за гэты здзек?!
Мне быць асуджаным табою
За здраду сынаву навек.

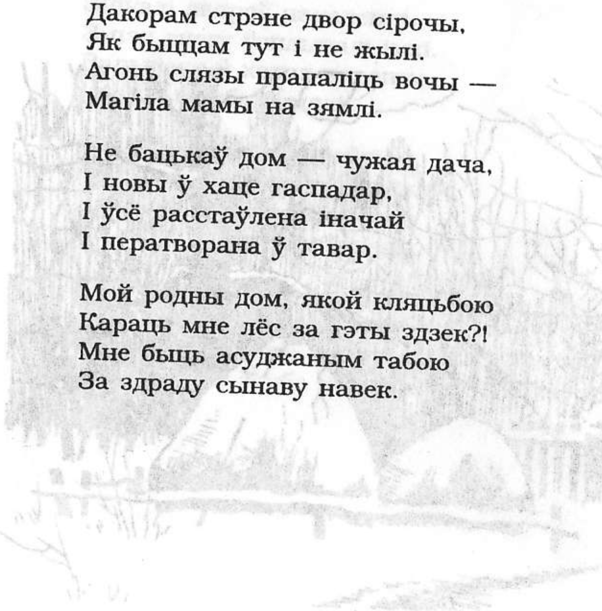

* * *

Белыя заплаткі
Конь-мароз скубе.
Коцікі-зярняткі
Пухнуць на вярбе.

Ў ледзяша з застрэшша
Нос зусім пацёк.
З клёну саладзейшы
Сакавіцкі сок.

У хлявах — прыплоды,
Ў хатах — сырадой.
Пахнуць агароды
Бульбай маладой.

Гімн складаюць пеўні
Сонцу і вясне.
Раўчуку ўжо спеўна
У лядовым сне.

Нібы рукавіцы,
Кіне вечар цень.
Сэрцу надзівіцца
Выпала за дзень.

ЧОРНЫ РУЧЭЙ

Між алешын, кустоў,
Дзе пяе салавей,
І шуміць і грыміць
Срэбразвонны ручэй.
Я. Колас

У глыбокім яры
Ўецца шэрым вужом,
Рэжа хмыз, гушчары,
Бы сталёвым нажом.

Льецца Чорны ручэй
І ў паданнях жыве,
Ад староннiх вачэй
Сны хавае свае.

Мёртвай раніцай п'е
Промень сонца слязу,
Не расплюшчыць свае
Вочы дзень на расу.

На яго берагах
Пах чарніц і груздоў.
На дубовых рагах
Звон цяжкіх жалудоў.

Цёмнай ночы чарней
Ў зімні вечар вада.
Чорны людзям ручэй —
Чарнабыля бяда.

СЯРГЕЮ ЯСЕНІНУ

Ты вырас там, дзе хораша ў жніво
Жанкі спявалі ў полі за ракою,
Дзе, як да маці, да зямлі сяло
Прыцiснулася цёплаю шчакою,

Дзе буйна кветкі сеялі узор,
Кацiўся ветрык лёгкі па дарозе,
І ноч, бы дзень, іскрылася ад зор,
І месяц расцякаўся па бярозе.

Ты любаваўся краем дарагім,
Празрыстым небам, роснымі лугамі,
Як закаханы, клёнам маладым
Дзівiўся басаногімі гадамі.

Але маленства кветкай адцвіло,
З-пад ног сцяжынка шэраю зязюляй
Рванулася у поле, за сяло,
Спаўзла слязінкай па шчацэ матулі.

І толькі ў вершах ты шчаслівы быў
Спаткацца зноў з бярозавым туманам,
З азерцам ціхім ў сонечны разліў,
А ў навальніцу — з дубам-веліканам.

Як слынны дар, дзіця прыроды, сын
Зямлі сваёй, ты шмат цярпеў знявагі.
І колькі б ні гарчэў яе палын,
Яна твая на ўсіх вякоў працягі.

ВЯКАМ

Упаў лісток пажоўклы на асфальт,
Не лістапад, а ліпень на пачатку.
Мо восень у купальскі заркапад
Пад ногі лету кінула пальчатку.

Магчыма, выпад позняе пары,
А раптам жарт, дзіцячае свавольства.
Ды сенны дух у чыстыя двары
Вязуць вазы, бы ў восені пасольства.

Слязінка-знічка, дочка раўчуку,
Як невідзімка, згубіцца ў лістоце.
Віхор падскоча к хмарцы на кійку,
Каб спрасці дождж на вечным калаўроце.

З дарогі жнівень ступіць на парог,
Уваліцца, нібы дзяцюк, у хату.
І лета, спёкшы на Іллю пірог,
Адорыць шчодра восенню багатай.

* * *

Ранак, як рамонкавы пялёстак,
Забялеў пад сонца капяжом.
Першародным быць цяпер няпроста
Чыстым ветрам, снегам ці дажджом.

Ды няўпрост застацца чалавекам
Сярод здрады, пошласці і зла.
Не пылінкай у святле малекул —
Хоць адной малекулай святла.

Калі цяжка — мне, майму народу,
Калі лёгка — зноў з народам жыць.
Не губляць галінкі радаводу,
Першаісным да скканання быць.

* * *

Гады — плыты Жыцця ракі
У крыгаход і навальніцу.
Душу то ўздымуць жаўрукі,
То з неба скінуць у крыніцу.

Ці фрэскі весняе пары,
Ці восеньскіх дажджоў мярэжы.
Нібы званіцам званары,
Жыццю істотай прыналежу.

І радасць велічы быцця
Каханым, вернікам ці сябрам
На кон пастаўлена жыцця,
Пазначана бясцэнным скарбам.

І лёткай ластаўкі крыло,
Мільгнуўшы сполашна над летам,
Як невідушчаму святло
Прысніцца ў сне чароўным светам.

* * *

Пасеяў снежань белую расаду,
Марозік звесіў ногі са страхі.
Вятры снягі арфуюць у прысадах,
Закінуўшы на неба кажухі.

У цёплай шапцы бэз на паваротцы
Скубе сянцо пахучае з вазоў.
Маўклівa коні, як першапраходцы,
Ступаюць з млосным скрыпам палазоў.

І вёска ў снезе, нібы ў пазалоце,
Дымком над хатай, як брывом, кіўне.
Крамяны яблык ледзянее ў роце
І набліжае да вясны мяне.

* * *

Той стаяў снег, што нам адкрыў лыжню,
Ды след яе ў маёй душы згубіўся.
І позірк твой з таемнасцю агню
На веях часу цьмяна астудзіўся.

Наш белы дом юнацтва на дваіх
Я ўсё будую шчэ ва ўзросце сталым
І абыходжу той злавечы міг,
Калі навек, было, чужою стала.

Твой позірк спапяляючы нашу
У мроях-снах, у адзінотнай скрусе.
Даруй жа мне, адзіная, прашу,
Цябе сустрэць шчаслівую баюся.

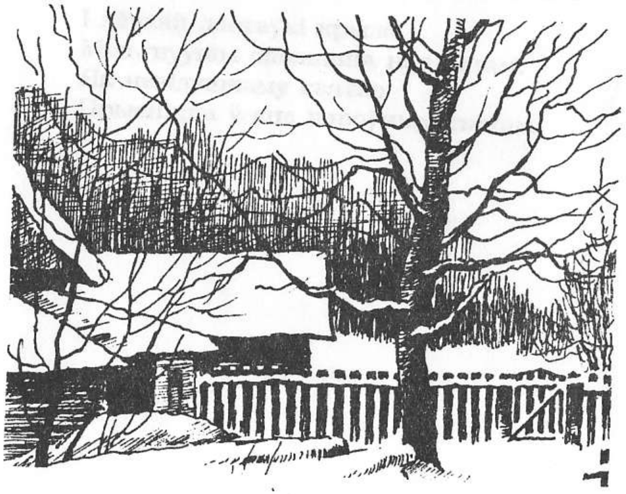

ШТОГОД

Зімы снягі атуляць, як раней
Па-мацярынску лістапада плечы,
З'інелы лес чакае зноў саней,
І прыгаршч зор над галавой штовечар.

Зямля, нібыта поўначы мальберт,
Рукою веі творыць закахана
І на выставу студзеня партрэт
Пад самы люты скончыць апантана.

Знядужыцца мароз к сакавіку,
І красавік квятасты, як цыганка,
Пазалаціць працягне зноў руку
Да цёплых промняў майскага світанку.

КАЛЯДЫ

Старая Божай ласцы рада,
Кіёк сукасты — у руку!
Святыя звонкія каляды —
Ідзе наўпрост па цаліку.

Вадзі казу, вяжы вароты.
Задор-віхор і снегу рэзь.
Гані чарцей усіх з балота,
Ды толькі сам туды не лезь.

Круці, мяцеліца, аборы,
І лыка снежнае дзяры,
І вышываныя уборы
З акон для лютага бяры.

Спачыне сонца ў шэрых хмарах,
Віхура ўскружыць да нябёс.
І на лядовых коўзкіх нарах
Праспіць да весніх дзён мароз.

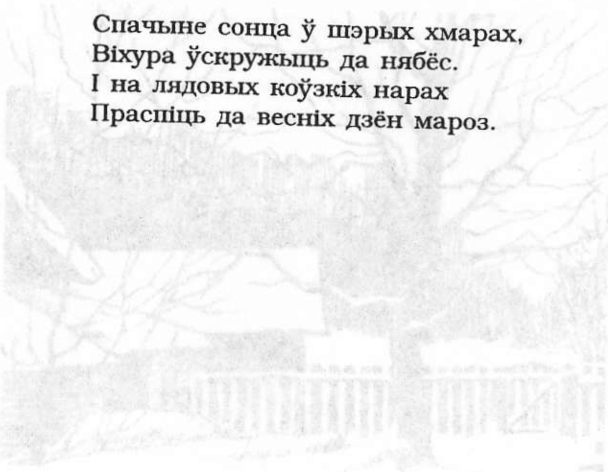

* * *

Зімой віхурна ўздыбяцца снягі,
Каб ростанню забыцца ў траўным леце.
Аддам кахання грэшныя даўгі,
Пакуль душа мядуе ў буйным цвеце.

Пярсцёнкам дрэва ацутляе год,
Рукі папросіць лістапад у веі.
Даруй, адолець столькі перашкод
Я да цябе, далёкая, не ўмею.

Кідаеш мне: «Няма ў цябе душы,
Ты эгаіст і выдумшчык бясконцы...»
Ды не зыначаць слоў звадыяшы —
Я верай той, хто прагне крыллем сонца.

Я адгукнуся на слязу-усмех,
Нібы пяршак, глыну расстання скруху.
І шчасця боль не для начных уцех,
Як крыж, нясу сягоння ў завіруху.

ПАРА РАЎНАДЗЕНСТВА

Не хмарся, зіма, на вясеньку-нявесту,
Крыўдуй — не крыўдуй, а рыхтуй каравай,
Няхай падрастае вясельнае цеста
Для месяца з сонечнай назваю май.

Распусціць вясна між бярозаў пралескі —
Глядзіць месяц вокам з-пад ночы брыва, —
Прымерае заўтра дажджу занавескі,
І зелена-порстка падскочыць трава.

У небнай сінечы святочна, ўрачыста:
Пара раўнадзенства на шалях вясны —
І ранак ад сонца з крылом залацістым,
І гром па-над хатамі з пахам лясным.

* * *

Дачакаўся вясны
І штовечар хаджу да каліны,
Мне здаецца, зямля
Адагрэе спатканняў сляды.
Мы спаткацца з табой
Чуеш, любая, зноўку павінны.
Як захмелена вабяць
Малочнай зіхотай сады!

Зноўку зможа ў душы
Прарасці зерне светлай надзеі.
Хай бунтуе ва ўсю,
Вар'яцее вясна ў крыгалом.
Веру я, што шчымотай
Абудзіцца ў сэрцы нядзеля
І не згасне кіпець
Пад паўдзённага сонца крылом.

ПРЫЗНАННЕ

Шчымотна бруіла каханне:
Пад бацькавым майскім акном
Чаромхі бялюткай дыханне,
Бярозы з зялёным сном.

Піў шчасця брую штовечар,
Шчаслівым быў кожны дзень,
І нават тады, калі вецер
Дажджы над страхой прадзе.

Як люцень, мяце завіруха,
Спякотай бяссільны цень.
Мне б толькі шчасліва слухаць
Малітву тваіх грудзей.

Адданыя ёй навечна,
П'ём хмельна бярозавы дым.
І горнецца Маладзечна
Маем сваім маладым.

* * *

Вязуць бярозавыя дровы —
На доле рытвіны, груды, —
Вязуць праз рэдкія дубровы,
Вязуць штодня, вязуць гады.
А з імі спеў і шум гаёвы,
Звяроў гарачыя сляды
Вывозяць з лесу назаўжды...
І плачуць спішана тады
Лясы, схіляючы галовы.

* * *

Я адчуваў сябе найбольш багатым,
Калі звінелі косы у лугах,
Калі над возам месячык гарбаты,
Бы цераз грыву жоўтая дуга.

А потым трошкі стомлены дарогай,
Забраўшыся на пахкі сенавал,
Прыемна чуў, як аціхаюць ногі,
Як мякка ў сене тоне галава.

ПЕРШАЕ КАХАННЕ

На гарачых вуснах май
У маёй абранніцы.
Ты мяне не праганяй
Аж да самай раніцы.

Лепш, адданая, маўчы
Гонарам дзявочым,
Мне б вачыма апячы
Чараўніцы вочы.

Мне б адчуць, як пахне бэз
На губах самлелых,
Прытуліцца да цябе
Шчырым і знямелым.

* * *

Вясны замглёны рэдкі дзень,
Ад ветру сэрца астывае.
Ты, разняволеная маем,
Такуеш цёпла ля грудзей.

Слатой няспеўна салаўкам,
Раз-пораз сонца промнем кіне...
Мая адзіная багіня
Маім даверана рукам.

На скрыжаванні твар у твар
Пад сонца ўспышкай здымак ночы:
Твае заплюшчаныя вочы,
І вусны аддаюць нектар.

* * *

Не вярнуць свайго юнацтва
І дзяўчыны не вярнуць.
Помню ток шчаслівых пальцаў,
Як баяўся іх крануць!

А далёкае так блізка
Пламянеецца ў душы.
На сцяжыне шчасця слізка —
І завеі, і глыжы.

Сарамлівае, святое,
Бы крышталю тонкі звон.
Я жыву адной табою,
Юнай памяткаю дзён.

Велікосны год адыдзе
Ў звітак часу, у «было».
Поўня новая узыдзе
Ліць бяссонніцы святло.

* * *

Ты ў жыцці, нібы тайна,
Кветка-папараць ў снах,
Пакахаў за звычайна,
Ды заспела вясна.

На пялёстках парошы
У жыццёвай імжы
Я каханне, як ношу,
Пранясу у душы.

Хай цябе заварожыць
Белы май, яблынь хмель.
Свет развеснены Божы
Шмат адкрые зямель.

Шчэ шапочуць паляны
Сонцу, ліўню, траве...
Сэрцаў двух закаханых
Ціха споведзь плыве.

ПАСЛЯ ДАЖДЖУ

І адплывала навальніца
З дажджом, бы ветразем, за бор,
Нібы пруткамі, бліскавіцай
Карункаў вяжучы узор.

Павылезшы з-пад крылаў маткі,
Стаялі ціха на страсе
Ў гняздзе двайняткі-бусляняткі
І абсыхалі пакрысе.

ДА ЛЕТА

Скаціўся дзень у сонечным клубку
За небакрай. І вечар па-старэчы
Кладзе туману белую руку
На цёплы луг, як на зямныя плечы.

Венера-зорка, быццам альбатрос,
Штурмуе высі над маўклівым дубам.
Цікаўны месяц вытыркае нос,
Кусае ноч свае нямыя губы.

Пра восень забываеш і зіму,
Хоць на палях каўнерык жоўты жніўня...
Я шапку перад хмараю зніму
І захлынуся нечаканым ліўнем.

* * *

Пад святлом Венеры-зоркі
Ткуць свой майскі паясок
Затравелыя пагоркі,
Дзе як золата пясок.

Веснавей, каб яе сурочыць,
Узышоў маладзічок.
Беларускай белай ночы
Развязаны каснічок.

І зрываюцца з галінак
У салодкі сон гракі.
Растрывожылі маліны
Маладыя салаўкі.

Цень ад коміна за хатай,
Нібы штык той за спіной...
Ды ніяк не страшнавата
Першай кветчыне вясной.

НЕЗНАЁМКА

Хто параніў цябе, светлых воч незнаёмка?
Цень блукае які па жаночай душы?
Дзень сшарэў на руцэ
заручальным пярсцёнкам,
Крыўда ў сэрцы пячэ гаркатой анашы.

Можа, слоў звадыяшніцы хітрай маніста
Ці то забаўка мужа да позняй пары?
Твар твой нікне пад небам
вяснова-празрыстым,
Бы за хмараю сонца ўгары.

Не маркоцься нудой і бядой, незнаёмка.
Ты пасланка дарыць незямную красу...
Як сумленка і гордая верніца-жонка
Ты адолееш сумнага дня паласу.

Скінеш ценю вуаль з твару
гордай усмешкай,
І напоўніцца дзень зноў ракой дабрыні,
Зацвітуць пад нагамі сустрэчныя сцежкі,
Ты нядоўгай зімы не віні.

У ЯЛЦЕ

Тут — белы горад.
Край мой белы
Ляжыць далёка за гарамі.
Там курганы задзірванелі,
Зубры вандруюць там барамі.

Ты — Чорным морам,
Там жа — лёнам
Жыве спрадвеку беларус.
Там не вада, а пот салёны
Прасоліць ветразь і абрус.

ЗАПАВЕТНАЕ

Спеўны лад — старажытныя гуслі,
На стале даматканы абрус.
Пунсавеюць дзіцячыя вусны:
Беларус,
Беларусь,
Беларус!

Ад бяспомных душа абароніць
Мову нашу і род-карані,
Дзе світае меч гнеўнай Пагоні
І Грунвальда славутыя дні.

Гарт Рагнеды і веліч Скарыны,
Старажытных плямёнаў саюз.
Залунае наш сцяг над Айчынай,
Беларус,
Беларусь,
Беларус!

Хай легенда жыве аб Каліне,
Хто адолеў вайны землятрус.
Веліч продкаў у кожнай быліне —
Беларус,
Беларусь,
Беларус.

Святло блакіту

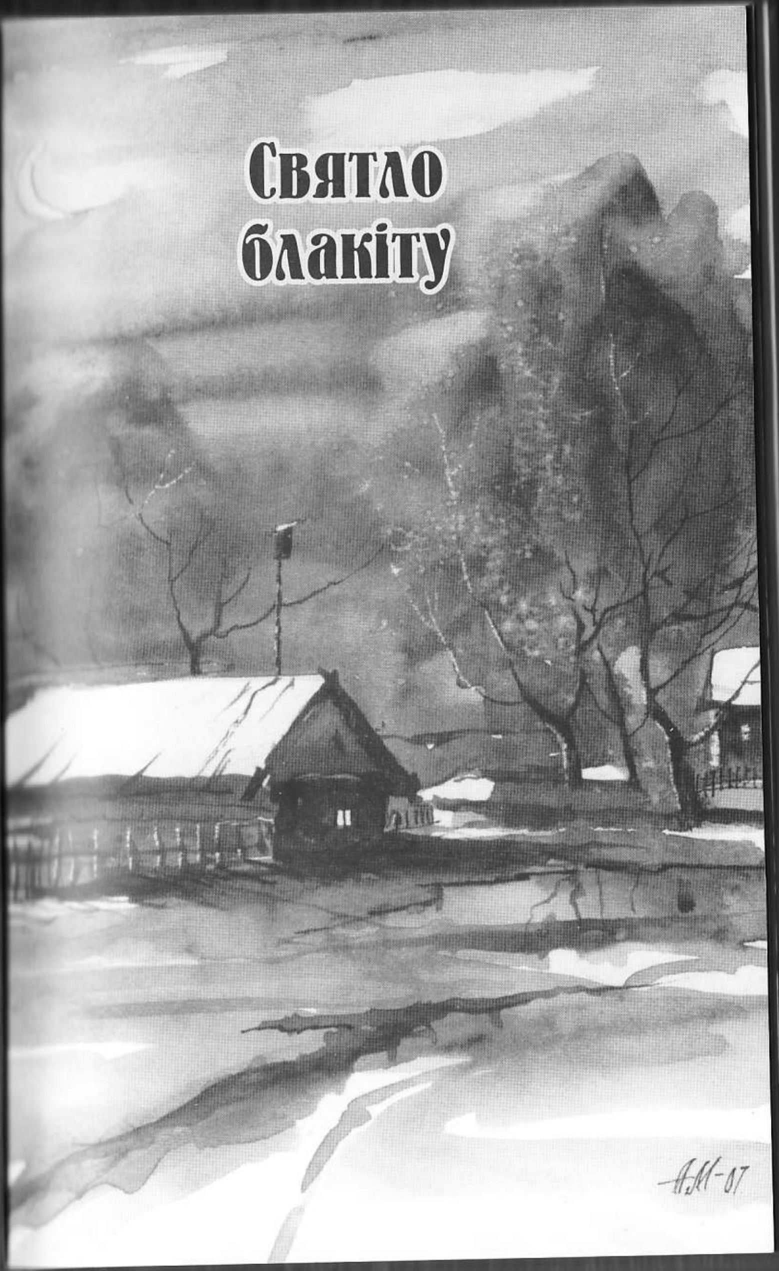

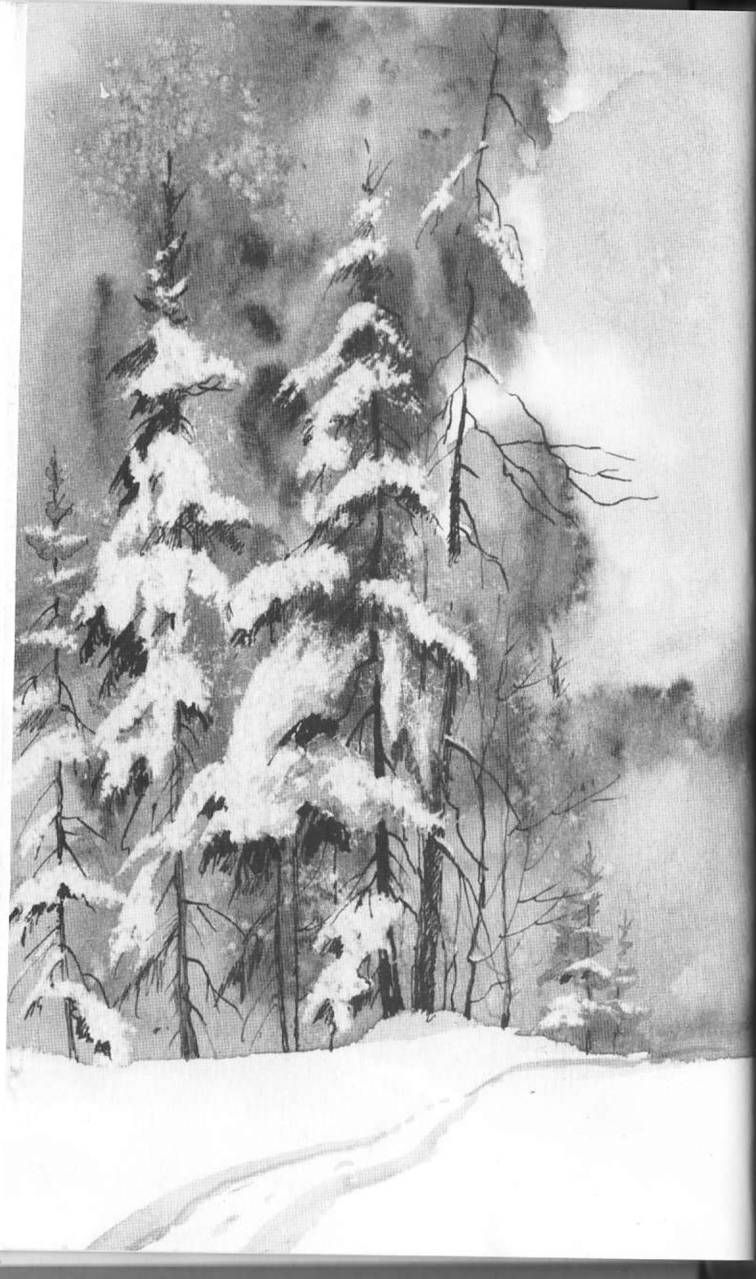

СВЯТЛО БЛАКІТУ

Лугавымі фарбамі палескімі
Зацвілі пялёсткамі пралескі,
Каб пасля святло свайго блакіту
Перанесці на валошкі ў жыта.

Свечкамі ўспыхнуўшай гарлянкі
Засініць з расы намітку ранкам.
Зазвінець раскрытымі званкамі
Ды паплыць купальскімі вянкамі.

Луннікам пад поўняю лілеяць,
Зубніца дзе бэзава сінее,
Сверцыя, сон лугавы, гарычка
Свецяцца запаленай газнічкай.

Касачы раскрытаю далоняй
Жужаля на цёрн калючы гоняць.
Шчурка з прыгажуняй-страказой
Хмеляцца балотнай дзеразой.

Сінькаю пральецца неба ў лён,
Каб лагодна ўзяць душу ў палон.

АРЖАНІЦА, АКМЯНІЦА

Тут рачулка, там крыніца.
Аржаніца, Акмяніца —
Дзве крыштальныя слязы.
Як падземная жывіца,
Сочыцца наверх, бруіцца
З-пад камення, з-пад лазы.

З пахам жыта
Аржаніца.
З пахам кмену
Акмяніца.
Пад хусцінкай навальніцы,
У карунках дзеразы.

У падушках снегавею.
І пад поўняй, бы лілеяй.
Не губляюцца сляды.
Дно са жвіру, а то з глею.
Ручайкі, нібыта змеі,
Па вясне імкнуць сюды.

Глыбачанка-Аржаніца,
Браслаўчанка-Акмяніца,
Вечны подых старыны.
Струста-возера крыніца.
А другая, каб напіцца,
Дабягае да Дзвіны.

Сэрвач, Свіліцу, Чысцянку,
Аржаніцу-глыбачанку

Мерыць вёсламі вясляр.
Акмяніцу-браслаўчанку,
Як з гары маяк гаранку,
Лес вядзе ў глыбокі яр.

Аржаніца, Акмяніца.
Бліз Латгаліі граніца
Ды Айчыны карані.
Паазер'ем прычасціцца,
Каб душою далучыцца
Да ратоўнай чысціні.

* * *

Сумуе сонца днём па леце,
Ніжэй схіляе галаву.
І зоркі, месяцавы дзеці,
Зноў скачуць весела ў траву.

Прытупне гром ўгары абцасам.
Міргне маланка перуну.
Разгладзіць хмара, нібы прасам,
Вясёлкі цёплую спіну.

Па жніўню справіўшы памінкі,
Запрэгшы раніцы вазок,
Махае верасень галінкай
На «лета бабіна» знарок.

* * *

Вочапам захад над бруйнай ракой
Сонца вядзерца трымае.
Вечара летні густы спакой
Далеч ва ўладу прымае.

Сосны, як свечкі, пагаслыя днём,
Вогнікам зорак успыхнуць.
Месяц у рэчку нырне акунём
Спіну пярэстую выгнуць.

Цемрадзь аплавіць узвышшы-груды
Поўначы чорнаю магмай.
Коўш свой нахіліць — зачэрпне вады
З рэчкі Мядзведзіца прагна.

КАРОВІН КАМЕНЬ

На беразе Каровін камень,
Нібы з забытай даўніны
Апошні ацалелы мамант
Дабрыў да гэтай стараны.

Аціхлы, вечны, на дасвецці
Прыстаў да струстаўскіх сяліб.
Кідаюцца з галасам дзеці
Сядлаць угрэты сонцам хіб.

Гарэзяць юныя іх маткі,
Калышуць сонечны заход.
На дне азёрным, бы зярняткі,
Іскрыцца зорак карагод.

Ніхто з купальшчыкаў не ўцяміць,
Калі агорне цішыня,
Што першабытны гэты камень —
Сівому маманту радня.

ЛЕТАМ

А час, як знічка, праімчаў,
І чэрвень ноч скруціў ў скатку,
І месяц стомлена маўчаў,
І додня прарасло зярнятка.

Не высыпалася пчала,
І багацелі птушак зыкі.
Ды дзераза ў барах цвіла,
Вусы раскінуўшы, як лыка.

І срэбрам ранішнім лугі
Ад росаў і сіўцоў бялелі.
А з-пад вясёлкавай дугі
Маланкі спіцамі звінелі.

Зязюляў менела. Каршун
Вышэй да сонца падымаўся.
І доўга спачываць пярун
У хмары восені не клаўся.

РАНІЦА НА СТРУСЦЕ

Заве чарот сваім чароўным хрумстам,
Звініць, як струны, звонам асака,
Дзе Чайчын востраў асвятляе Струста,
На рэйдзе рыбным лодка рыбака.

А кладкі, як пантонныя дарожкі
Начлежніка начнога туману.
Узмахі вёсел — слімаковы рожкі —
Пачэсваюць зноў возеру спіну.

Валун сівы вандроўнікам здаецца,
Прыкуты смагай да вады гняткой.
Світальны змрок расчуліў неруш сэрца
І растрывожыў голасу спакой.

І як Нептун блакітнага бязмежжа,
Бяссонніцаю змучаны дзівак
(Бы «Хронікі палескай» вечны Мележ),
Карціну творыць браслаўскі мастак.

НА ВОСЕНЬ

Свецяць белай лускою бярозы,
Туманы ля кустоў, як папар.
Ноч пад раніцу ўехала возам
Напрамкі ў непраходны гушчар.

Цені мокнуць, нібы рукавічкі,
У прапахлай зноў мохам расе.
Промні сонца, нібыта лісічкі,
Прарастаюць між дрэў пакрысе.

Па гадзінніку цёплага лета
Прачынаюцца шчэ мурашы
За сезонам птушыных канцэртаў
Ладзіць дружна свае кірмашы.

Толькі дуб адзінокі святыняй
Жалудамі уверсе звініць.
Ды асіна пад купалам сінім
Сірацінаю горкай стаіць.

КРЭСКІ ВЯСНЫ

Злятаюць з коцікаў пялёнкі,
Вісіць туману ручнічок.
Скідае воблакаў валёнкі
З нагі сваёй маладзічок.

Спраўляе красавік абноўкі —
Красуе рунню зноў ралля,
Пралесак сінія галоўкі,
Пялёсткі крыльцаў матыля.

Праклюнуў песняю вясенняй
Надзем'е зморены жаўрук.
Іграе дзяцел на вяселлі
Вясны — звініць струною сук.

Рыбачыць першы раз вясёлка,
З вярбы прыладзіўшы кручок.
Прамокла радасная пчолка,
Пад дождж папаўшы, бы ў сачок.

ПОЗНЯЕ

Лебедзя крылом туман махае,
Сонца блісне рожкамі смаўжа.
Зноў на клёне лета дагарае
І на бэзе квецені іржа.

Прасігналіць чарадою галак
Вецер на паўмокрым бальшаку.
Хвалі пачынаюць, нібы валак,
Церці, як каноплю, асаку.

Апрануўшы жоўтую манішку,
Лес успыхне свечкамі бяроз.
Трушчачы ялін сухія шышкі,
Па калдобах прагрукоча воз.

Журавін пара ізноў адыдзе,
На чарнічнік ляжа свежы снег.
І зіма у вобразе-прывідзе
Аб сукі праколе белы мех.

* * *

Які магічны паварот,
Бы часу знойдзена падкова.
Цябе сустрэў праз столькі год
У навальніцу выпадкова.

Калі маланку, нібы меч,
Хаваў вясенні гром у хмару,
Калі на плёс жаночых плеч
Дажджынкі скочваліся з твару.

Здалося, слухаў двух багоў.
І лёс мне быў, як пакаранне
Ад неба за маю любоў
І звышчаканае каханне.

Я сніў дзяўчыну ў светлых снах,
Сустрэў жанчыну ў срэбры ліўня.
Мая далёкая вясна
Пярсцёнкам празвінела жніўня.

ПАД ПАЎНОЧНАЙ ЗОРКАЙ

Куток бацькоўскі пад паўночнай зоркай,
Сурвэт снягоў і сцятасць маразоў.
Травеюць тут красавіком пагоркі,
І колаў грук на змену палазоў.

Як кінуць вокам — бачны габелены
Гаёў малочных, залатых бароў.
Тут захаду прасмаленыя сцены,
Астуджаныя ружаю вятроў.

Ты на зямлі маленькая радзімка,
Радзімы край, адкрыты мне ў жыцці.
Хай апынуся ў вечнасці ў абдымках —
Застанешся валошкаю цвісці.

АНОНС ВЯСНЫ

Пад вільчыкам хаціны
Буркочуць галубы.
Дэсантам вераб'іным
Спусціўся дзень з вярбы.

Як на хадулях, певень
Цыбата ладзіць крок,
Пілоткай востры грэбень
Да сонца лёг набок.

Ды срэбрыць гумны плесня,
І горкі сена пах.
Прыкметаю прадвесня
Пясчынка на губах.

Са снегам таюць сцежкі,
Граніцы цаліка.
Напружанне ўсмешкі,
І як разрад, рука.

Шчэ за дажджамі лета,
Ноч спавіваюць сны.
Ды першыя прыкметы
І ёсць анонс вясны.

НА НАРАЧЫ

Бальзам гаючы — подых бору,
Дзе сон глыбокі Нарач дорыць.
Дзе, як і ў даўнія вякі,
Фільтруюць голас жаўрукі.

І прычапчаюцца суніцы
З жывое нерушы крыніцаў.
А нераспелыя маліны
Разносяць пах мядова-вінны.

Бліскучым посахам маланкі
Нарэжа гром вясёлкі гранкі.
І маладзік, як матылёк,
Асвеціць вечаровы змрок.

ЗА ГОД ДА XXI СТАГОДДЗЯ

Хоць студзень з люценем даўгі
Шчэ не вярнулі поўным возам,
Снягоў не складзены стагі
І не адліты у лёд марозы.

Пакуль ручэй, як каснічок,
Не развязаўся пад нагамі,
Не перакінуў праз плячо
Вясёлку дзень ўгары над намі.

Ды будзе вуснамі каса
Расой атавы наталяцца,
І прыйдзе час у каласах
Зярняці сілай налівацца.

Бы з лапцяў, сплеценых з лазы,
З буслянак вернуцца у вырай
Буслы, і ў рэчках ментузы
Нырнуць да лета ў бездань віру.

Як здзівіць снежня першаслед,
Каб сведкам веку і прыродзе
У поўнач стаць, як ступіць свет
Зноў на мяжу тысячагоддзяў.

* * *

Чаўны, чайкі, час пышпыны.
Снежань, веяю сняжыць.
Пчолы рады канюшыне,
Сані ў полі труць глыжы.

Шэпча мятлік у сонным лузе.
Ў белым панцыры палі.
Паплавы, як шчасця вузел.
Валак зебрыцца раллі.

Бусел стомлена віжуе.
Мёрзлых купін кашпукі.
Чэрвень з ліпенем мяжуе.
Не падасць туман рукі.

Лета душнага ўспаміны.
Памяць бомаў пад дугой.
Сонцам паленая гліна.
Сэрца ранена тугой.

ДАЧЫ НА НАРАЧЫ

Стары нарачанскі сад
Карэннямі цягнецца к возеру,
Зусім маладзенькі салдат
Глядзіць Куляшова позіркам.

Трымае гадоў тугу
Ў малінніку дачны дворык,
Дзе вішня на самым рагу
З грушай Лынькова гаворыць.

Дзе праз паркан і мяжу
Сцежка крадзецца да ганка,
У вокны, бы ў вочы, гляджу
Дачы Максіма Танка.

У хвалях вады неспакой,
Хутка канчаецца лета.
Знічкай, нібыта рукой,
Ноч бласлаўляе паэтаў.

У НОЧ НА КАЛЯДЫ

Зоркі, як плешкі цвікоў,
У хмарах блішчаць, бы ў латах.
Поўня ўгары вянком,
Быццам над зрубам хаты.

Святам калядная ноч,
Іней, бы квецень, на бэзе.
Толькі са сцежкі збоч —
Тонеш па пахі ў снезе.

Каўнерыкі белых стрэх
Крухмаліць мароз зацята.
Стажок, як з рагожы мех,
Расшчодрыўся пахам мяты.

Настольнікам беднай куцці
У пост раскашуе хата,
Каб з каўбасой прыйсці
Следам куцці багатай.

ПЕРШЫ ДОЖДЖ

Маланка, як вязьмо
Для выспелых аблок.
Дождж распачаў пісьмо,
Зялёны свой радок.

Суцішыўся вятрак,
І вецер крылы склаў.
Наглянцаваны шпак
Ад шчасця заспяваў.

І зацягнуўся след,
Як рана, ад калёс.
Страсаўся першацвет,
Як кроплі белых рос.

ЗАВІРУХА

Сняжынкамі, як вейкамі,
Міргнула цішыня.
І веі-белазмейкі
Нікому не стрымаць.

Б'ючыся аб таросы
Чарнеючай раллі,
Кладзе віхор пракосы,
Гудзе, нібы чмялі.

У гушчарах сарокі —
Прыцэламі хвасты —
Кідаюць меткім вокам
У шорсткія кусты.

Сукі, нібыта рыльцы
Спалоханых дзікоў.
Чакае пагаліцца
Лес зноў маладзіком.

МАСЛЕНІЦА

Масла масленае,
Масленіца.
З хаты вынесена прасніца.
Ніткі спрадзены, ссуканы,
Зімой песні праспяваны.
Ой вясенька, ты вясельніца,
Маладыя ўсе пажэняцца.
Ой Вялес, Улас, Уласе,
Каб скацінaчка вялася,
Каб хлявы пахлі сырадоем,
Елі масла мы з табою,
Куры, нібы тыя галкі,
Ў гнёзды скідвалі зноў яйкі,
Каб вяліся парасяты.
Сёння масленіца-свята:
Песні з раніцы і гулі,
Павыходзілі бабулі
У квяцістых шаліноўках,
Аж дзядам сівым нялоўка.
Маладых жа зух не гасне —
Масла масленае,
Масленіца!

ВЁСКА ПАРЫЖ

Шыбіны аканіцаў,
Зажураны стаўняў пагляд.
З далёкай французскай сталіцай
Збліжае пара Каляд.

Рачулка, дзе водар зёлкі,
Не Сена. Ды ў сенакос
Да самага пляца Зоркі
Вясёлкі ляжыць пракос.

Дзяўчына, юнак бязвусы
Дагледзяць шчаслівы сон...
Клады парыжан-беларусаў,
Бы свой радавы Пантэон.

Версаль не роўня хаце,
Капліца тут — свой Нотр-Дам.
Царква імя Божай Маці,
Нібы Парыжа храм.

Не смажаныя каштаны,
А з пахам бульбяным бліны.
Жывуць на зямлі парыжане
З таемных часоў даўніны.

Абудзіцца ранак стрыжам
Над стрэхамі край сяла.
Над беларускім Парыжам
Зорка Венера ўзышла.

БРАСЛАЎШЧЫНЕ

Ад Браслава да Брацiславы
Не скажаш, каб падаць рукой.
Ды еўрапейскай варты славы
Азёр браслаўскіх супакой.

Па-над лілеяй гуд чмяліны
Ды подых Балтыкі чуцён.
Глядзяцца ў люстра азярыны
Сады і шыбіны акон.

Тут рыбакі салёным потам
Прамочаць світкі як штодня.
І пахам пасечныя соты
Саб'юць у лёце авадня.

Тут браслаўчанак юных вочы —
Жыццяя спакусны красавік.
Я тут душу згубіў аднойчы,
Як Папялушка чаравік.

ВОЗЕРА СНУДЫ

Ад князя Снуда ты паходзіш імем,
Вадой блакітнай — кропляю з нябёс,
Дзе маскалёў глыбінямі тваімі
Стаў вымярацца чалавечы лёс.

Як Снуды з Струстай, так людскія гены
Змяшаліся пасля ледавіка —
Латгаліі сівой абарыгенаў
І нарачанскіх плёсаў рыбака.

Тут астраўкі, як курганы, здалёку —
Курылаў беларускіх паясок,
Дзе бусел чорны з кулічком й сарокай
Бяроз карэльскіх дэгустуюць сок.

Як сон-трава у рэдкалессі Снудаў,
Па восені шчымлівая нуда.
Тваіх вачэй азёрных не забуду
У прыбярэжных выспелых садах.

* * *

Збірае Струста светлыя крыніцы,
Што б'юць-струменяць з-пад карэнняў-жыл.
І хвалі, як асколкі бліскавіцы,
Ўразаюцца ў азёрны небасхіл.

Прыносіць ранак у туманным ранцы
На гэты бераг прахалодны цень,
Надточыць ноч дзяўчыне-браслаўчанцы,
Надрэзаўшы вясёлкай, хмарны дзень.

Азёрны край, счакаўшы дні вакацый,
Напоўніцца сцярожкай цішынёй.
І вуды ўсцяж, нібы антэны рацый,
Наладзяць перамовы з глыбінёй.

ПАЧАТАК ЗІМЫ

Вецер арфуе насыпаны снег,
Ля плота збівае валёнкі.
Спуджаны голас залётных кунег,
Вей белакрылыя гонкі.

Чорным арэхам шпакоўня ўгары
Ў інеі кроны імгліцца.
У рызах слупы, як зімы святары,
Выйшлі на лета маліцца.

Вечар каўтае клубчаты дымок,
Конь снег натрушаны месіць.
Ноч прымярае, нібыта канёк,
У небе да воблака месяц.

Снежань нямы апячэ далягляд,
Поўнач раскошаю зорнай.
Першы мароз, як з пад'ёму салдат,
У лесе агучыцца горнам.

* * *

Бераг. Вечар. Кастроў веча.
Іскрын-светлін выдых зорны.
Жалудамі, бы карцеччу,
Абстраляны плёс азёрны.

Як салдацкая пілотка,
Што зляцела з галавы,
Ў белай пене стыне лодка,
Два вяслы — два рукавы.

Ад агню над ціхай сцежкі
Калыхнецца смуглы цень.
Дагараюць галавешкі,
Рассыпаюць зор ірдзень.

РАБІНАВЫ ДЗЕНЬ

Нібы туман, страсаюць стрэхі
Спякоты летнюю нуду.
Кідае лівень, як арэхі,
Цяжкія кроплі у ваду.

Жытоў бурштынінкі-зярняты
З калосся сыплюцца на дол.
Грамы, захмарныя гарматы,
Грымяць нязмушана наўкол.

Ілля зажынкам ладзіць лазню.
Над парасонамі стагоў
Маланка зырка вокам гляне,
Нібы шукаючы каго.

Ды галавы падняць не можа
Прамоклы вецер ад травы.
З шнура фартух кароўкай божай
Імкне ў абдымкі крапівы.

Пагаслыя у траўні свечкі
Агнём успыхнулі рабін.
Каштаны, як жаўткі з яечка,
З крывёй змяшаліся калін.

ЗМЕНА КВАДРЫ

Лязо маланкі у зямлю,
Бы нож у бохан хлеба.
Гром працінае цішыню
Па кроквах, як па рэбрах.

І лезе хмара — вясны дар,
А галава — у плечы.
Зямля дажджу адкрыла твар
У красавіцкі вечар.

І разгавеецца прастор,
Каб аджывіцца жытам,
Жывіцу пусціць смольны бор,
І лівень скончыць квіты.

Залевы ранняе святло
На сподзе неба дужкай.
І забялее зноў сяло
На туманах-падушках.

* * *

Вырай — растрывожаны вулей.
Мытнік першы раз бездапаможны:
Легіён бязвізавых гусей
Пралятае мытню асцярожна.

Шыю цягне стомлены важак
На званочак жаўрука ляснога.
Як з сямейства рэдкага вужак —
У бярозах чорная дарога.

А буслянак, як капелюшоў,
Быццам час вясновых каранацый.
Дождж-сявок прысадамі прайшоў,
Пакалоўшы аб ігрушу пальцы.

Хмары, нібы крылы ветрака,
Развярнуў на поўнач цёплы вецер.
Вераб'ёў вясёлых талака
Атрасае ад макрэчы вецце.

ЭКВАТАР ЗІМЫ

На поўдні шчэ хаваюцца грамы,
Рапірамі маланак ў небе звонячы.
У нас на колах поўні паўзімы
Адвезена на край далёкай поўначы.

Ужо дзянніца ўсмешкаю раней
Прасвечвае паўснежныя узмежкі.
Дарога, бы наждачка, для саней
Выкочвае груды, як галавешкі.

У садзе груша, бы ад ветру ёрш,
У ледзяшоў адліжная падсочка.
Адхуквае сонца усё больш
У студні замарожанае вочка.

Глытае вечар з дымам туманы,
Ды, зрэдку папярхнуўшыся марозцам,
Пячэ па снегу прэсныя бліны
Ў разоры чорнай, як на скавародцы.

Ў бярозы наліваецца кара,
Нібы да родаў маладыя грудзі.
Іглiцу, як іголкі, у барах
Прашыць грыбніцу
вострыць цёплы студзень.

РАЗГАВЕННЕ ДНЯ

Вясну малюе дзень з натуры:
Як гіры, у гняздзе гракі,
Выявай спеўнай партытуры
На правадах бліпчаць шпакі.

Вада, знясіленая лёдам,
Збірае сілы пакрысе.
Вярба, прапахшы першым мёдам,
Пылком ад коцікаў трасе.

Зрэдзь старадрэвіна скрыгоча,
Як маладзенькі каршачок,
У двор падсушаны заскоча
На крылах лёгкіх скразнячок.

І ценю веснавыя стрэлкі
Пакажуць раўнадзенства час,
І ледзяшы, нібыта шлейкі,
Са стрэх зляцяць апошні раз.

* * *

Зноў конікаў цырульня
Адкрылася ў траве.
Шпакі праводзяць гульні
Прад выраем свае.

Туманы, як балотным
Самшоны мохам дзень.
І надвячорак кротам
Крадзецца па градзе.

Маланку зацугляўшы,
Ад'ехалі грамы.
Заплача ноч, счакаўшы
Прысуд зямлі нямы.

Парэпаныя сцежкі.
Ваколіца. Сухмень.
Бы лета галавешкі,
Ралля, дзе быў ячмень.

ФАНТАЗІІ ВЯСНЫ

Звісаюць абоймай са стрэх ледзяшы,
Ляжаць, нібы ток, агароды.
На яйках галубка ў застрэшным кашы
Звярае гадзіннік прыроды.

А вецер, сарваўшы ўсе звязкі свае,
Зноў флюгера жэстам гаворыць.
Старая, патупаўшы, снег абаб'е
І вокны ад сонца зашторыць.

І выедзе дзед на яловым кійку
На лаву з ацепленай хаты.
Падсобіць падковаю конь ручайку,
Разбіўшы лядовыя краты.

На вока — зіма не зіма на двары.
Ды весняе чуйна ў прасторы.
Гракі мак таўкуць, нібы ў май камары,
Мароз ледзьве дыхае, хворы.

Дзень цень, нібы лыжы, да дрэў прывязаў,
Куст бэзу пад сонцам распяты.
Слуп, быццам на прывязі ў садзе каза,
Трымае свой гонар рагаты.

ПАРАЛЕЛІ

Вясна. Першыя пырскі травы.
Дождджык, нібы немаўля.
Восень. Іржавыя паплавы.
Макрэча вісне, як тля.

Вясна. Грэбень вясёлкі з вады.
Коцікі на вярбе.
Восень. Калючым дротам сады.
Месяц на хмары гарбе.

Вясна. Дзявочых грудзей першацвет,
Першай бяссоніцы час.
Восень. Самотны у вершах паэт
Шукае вясны параз.

НАВАЛЬНІЦА

Нёс вецер хмару ў рэзгінах з маланак,
Губляючы саломінкі дажджу.
Хістаў валошкі ў кіпцюрах канянак,
На летні дзень надзеўшы паранджу.

І сонца нібы вылівак птушыны,
Трымцела перад прыпекам агню.
Мядзяны рой над возам капошыны
Спадаў пад ногі лёткаму каню.

Свістала пуга у руцэ з ляйчынай —
Такім кароткім здаўся хлопцу дзень.
Прыпол сукенкі светлая дзяўчына
Аберуч прыціскала да калень.

* * *

У метро шыбуюць электрычкі,
Дзе ніколі неба не відаць.
Тут не ўбачыш, як сцякаюць znічкі
У расу, што поіць сенажаць.

Як растуць у гнёздах птушаняты,
Рэчку мерыць вёсламі вясляр.
Як маланка шпорамі над хатай
Коціць сонца у пракосы хмар.

Ў жнівень саламянымі кітамі
Зноў палягуць скірды ля мяжы.
Як снягі ўзбіваюць капытамі
Коні ў снегавейным міражы.

І пяройдзе безгалоссе ў спевы,
Разальe клён сок па гладышах.
Ды святла пасля вясны залевы
Зноў папросіць кожная душа.

* * *

Мароз затаніруе шыбы,
Схаваўшы зіму ад людзей,
Дзе гурбы, бы з возера рыбы,
Ляжаць на замёрзлай вадзе.

Нявестаю ноч пад каронай
Прыраўнуе да поўні сам дзень.
І зnічка раз-пораз салёнай
Слязой на зямлю упадзе.

Каляды насцежаць прысады
Паўночным дыханнем спярша.
І веі затрубяць рулады
У комінах, як гладышах.

* * *

Красуе ў Беларусі жыта.
І стан ад гэтага душы,
У асвячэння час нібыта,
Хоць сэрца ўласнае сціпы.

У кожным коласе малочным
Зямлі схаванае цяпло,
І зорак незлічоных вочы,
І сонца летняга святло.

Бальзам дажджоў і віхраў свісты,
Спеў жаўрука і звон пчалы.
Расінак цяжкія маністы
І бляск маланкі, як стралы.

І чорны бохан на абрусе,
Жаданы ў хаце кожны дзень.
Красуе жыта ў Беларусі,
А значыць, і жыццё ідзе.

ДВОЕ Ў ЛУЗЕ

Загарае твар дзяўчыны
На падушцы з дзьмухаўца.
Луг зялёнаю пярынай
Стаў таксама для хлапца.

Двое ў лузе, двое ў свеце
Шчаслівейшыя адны.
Ад кахання сэрцы ў цвеце,
Ды з гаркотай палыны.

Вусны юныя спакусай,
Ідзе кругам галава.
Для дзяўчыны дотык вусаў,
Нібы першая трава.

Пах салодкай канюшыны,
Быццам дыхае зямля.
Каб з травы устаць дзяўчынай,
А жанчынай стаць пасля.

ПАСЛЯ ДАЖДЖУ

Ноччу скончыўся сухмень
(Аж да додня палівала).
Сонца, кінуўшы прамень,
Баравік пацалавала.

Падасінавік з асінай,
А чашчэвік пры бярозе.
Не баяцца ног ласіных,
Зрэдзь паселі на дарозе.

Вабяць яркімі самбрэра
Ў лясным танцы сыраежкі.
Мухаморы-кавалеры
Побач топчуцца ля сцежкі.

Сонна стрэне парасонік,
З травы вылезшы, цыбаты.
Абляпілі ўскрай сасоннік
Маслякі, як парасяты.

Махавік, як цвік, у моху
Шляпку жоўтую хавае.
Ды, прыжыўшыся патроху,
Рыжык гонар свой трымае.

Чаргой мокрыя радоўкі
Навылёт зямлю прашылі.
Воку рэдкія вясёлкі
Нагам лапцікі пашылі.

Чага з губкай старадрэвін
Цесна ствол акальцавалі.
З-пад ігліцы, як са шчэлін,
Нос лісічкі паказалі...

Нараджэнне вады

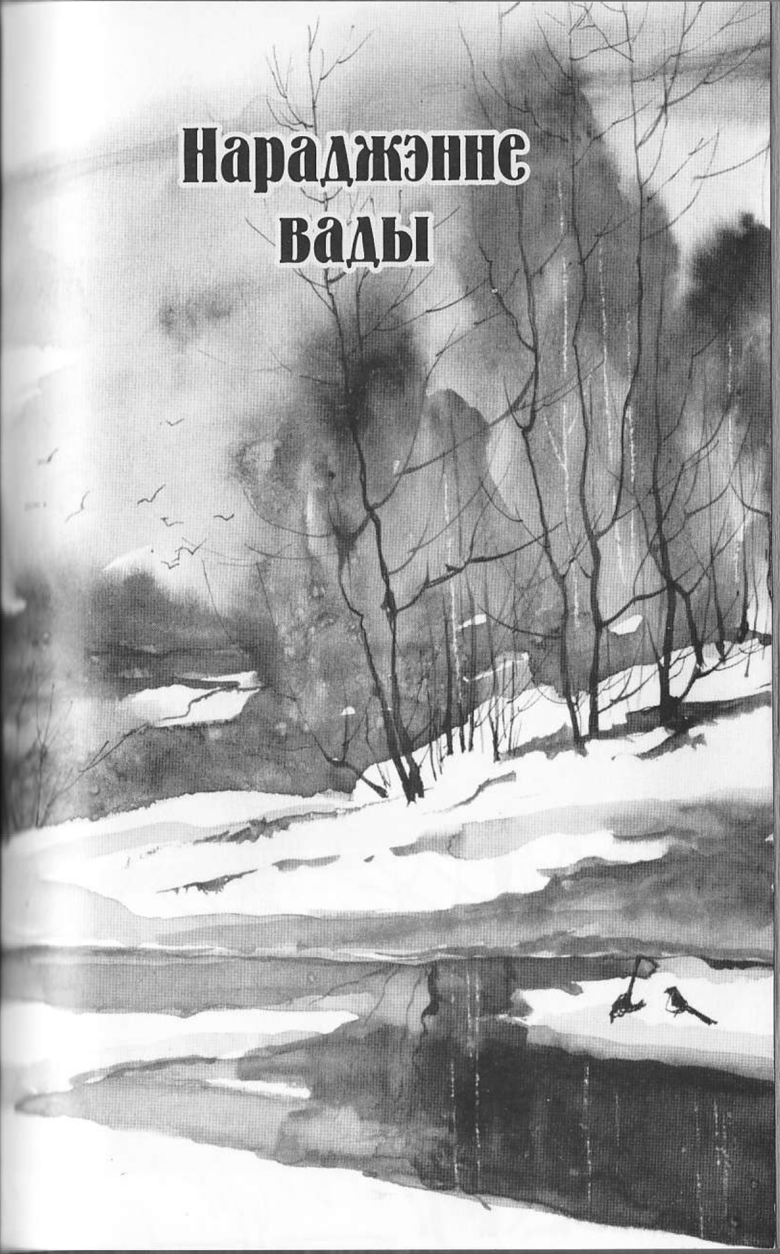

АКВАРЭЛЬКІ ВЯСНЫ

Зноў вясна адзывае ўсіх птушак,
Як прызначаных ёю паслоў.
І грамы, як з зараджаных пушак,
Б'юць маланкамі ў грудзі лясоў.

Цёплы вецер смакуе ільдзіны,
Смагу ўсё не натоліць ніяк.
Сонцу першым падставіўшы спіну,
Нерастуе ў затоцы шчупак.

Туману забялеюць мярэжы,
Додзень, бы рукатворны калаж.
Як прычасцем, кляновікам свежым
Адгаўляецца першы мураш.

Ды крыло матыля, як вясёлка,
Мільгане між пасохлай травы.
І рухавая, зумкая пчолка
Хабатком п'е нектар сінявы.

* * *

Ах, якія зоры!
Млечны Шлях разорай,
Скопішчы Плеяды,
Россыпы Гіяды,
Ззянне Андрамеды,
Лебедзя прыкметы.
Ля Малой Мядзведзіцы
Коўш Вялікай свеціцца.
Голуб небны зорыцца,
Заяц Псу не скорыцца...

Ды з кутка Радзімы
Найчасцей глядзім мы
На месяц і сонца,
Што гараць бясконца,
Каб расла травіца,
Ззяла бліскавіца,
Не мялелі рэкі,
Век імкнуў за векам.
І расло карэнне
Новых пакаленняў.

ВЕЧА

Зіма збірае сцюжаў веча. Вечар
З-пад небакраю коціць кола поўні.
На дахі хат аседлых удалечы,
Вячэрні змрок кладзе свае далоні.

І комінаў павольнае дыханне,
Святло акон, нібы паходняў блікі.
Апошніх ценяў позняе блуканне,
Скрып жураўля — марозлівыя зыкі.

Убранае ў таемны колер шэры,
Зачаравана дрэмнае ваколле.
І зноў на ноч зачыняць хаты дзверы,
І дзень, што згас, не вернецца ніколі.

ГОД КАНЯ

Раздольна конь пасецца ў лузе —
Мінуўся наступ табуноў.
Вясна трымала днямі ў плузе,
Каб адпусціць на ноч ізноў.

Шчэ цені вечара — як путы
Для згаладнелага каня.
Ды воляй дзікаю раскуты,
Аб высілках забудзе дня.

Адчуе ноздрамі дыханне
Зямлі, ажыўленай цяплом.
І на расу ўпадзе світаннем,
Каб прызабыцца моцным сном.

Яму прыснящца шал Пагоні
І пругкасць шпораў ваяра,
Яго гарачыя далоні
І пераможнае «ура!»

Ды зноўку норавам ціхмяным
Без цугляў лейчыну спазнаць.
У баразне стаяць слухмяным
І ціха вобземкі сканаць.

НЕЧАКАНЫ АНТРАКТ

Цыклон. Халодны дождж. Агарак лета.
І мокры дзень пасля гарачыні,
І град сарваных бураю ранетак,
Хоць Спаса шчэ не наступілі дні.

Прырода ўся пад парасонам неба,
І вільчык хаты, і гняздо бусла.
І грае дождж па лодкі тонкіх рэбрах.
І па лязу, сцякаючы, вясла.

Ды выхадны упершыню у пчолаў
І перамір'е ў пеўняў на мяжы.
Адзін вятрыска малады ў голлі
Раз-пораз ладзіць зноўку куражы.

І не праб'ецца голас летняй птушкі,
І не засвецяць крыллем матылькі.
Ды толькі моху мокрую падушку
Праклюнуць зранку зноў баравікі.

* * *

Мядзведзіцы жоўты вазок
Цягне па небе поўня.
Знічкі начной лязо
Успыхне халодным промнем.

Светлай здаецца ноч,
Слепне акно ў фіранцы.
Цені адны наўзбоч
З дрэвамі ў белым танцы.

Голас падасць цягнік,
Быццам бы птушка каня.
Новай вясны сакавік
Першай пралескай гляне.

ІДЫЛІЯ

Вірують ластаўкі асцём
Пад неба пазалотай.
Ды сонца сочыцца святлом
Паўкруг праз ніты плоту.

Нібы падвешаны, жаўрук
Звініць над росным полем.
Трымае дзюбу, як муштук,
Бацян у лёце кролем.

Як самалёцік, каршучок
Высока дзень завершыць...
І лета жнівеньскі радок
Застанецца ў вершы.

І ЛЕТА МАКАЎКА МІНЕ

У лета твар зялёны — чэрвень,
Лугоў квяцістых сарафан.
І сонца — залацісты певень,
І лес на ўсходзе, як паркан.

Ўпляце істужку ліпень скора,
І лета макаўка міне,
Калі прагрэтыя азёры
Спяць з прахалодаю на дне.

І ветразь-хмарка ціхаходам
Паўз неба ў жнівень праплыве.
І ступіць восень у прыроду
З маладзіком на галаве.

* * *

Дарагое, як сон. У той хаце
Наздраваты пах кіслых бліноў.
На мадонну падобная маці
Рэжа бохан духмяна ізноў.

Сырадой бы кіпіць. Маслабойкі
У крышталіках першых — крыжы.
І на лусце жаўцявыя долькі,
Саладуха, хоць пуп развяжы!

А кісель-аўсянец! Елі посны,
Як раскоша каляднай куцці.
У начоўках праз хату да кроснаў
Я і сёння гатовы плысці.

Каб скародзіць за хатаю поле,
Вяршыць копы з бярозавых дроў.
...Ды Парыж еўрапейскі ніколі
Лепш не будзе маіх Ермакоў.

* * *

Жанчына гаворыць
Вачыма,
Калі ў іх святла
Не стае.
Жанчыну
Пакрыўдзіў
Мужчына,
Пазбавіўшы
Шчасця яе.

Жанчына гаворыць
Вачыма.
У радасці ці у бядзе,
Кароткім ці доўгім,
Магчыма,
Ёй здасца
Ад гэтага дзень.

Жанчына гаворыць
Вачыма.
Зусім не паглядам
Нямым.
Жанчына гаворыць
З мужчынам
Пра толькі вядомае ім.

НЕ АРЭХАВЫ ГОД

Садам зайздросцячы, арэшнік,
Нібы пакрыўджаны з вясны,
У санцапёк, нібыта грэшнік,
Хаваўся ў гушчары лясным.

Наўкруг яго дубы звінелі
У завушніцах жалудоў,
Ад гаркаты штодня хмялелі
Каліны ў чырвані пладоў.

Паляны ў пацерках суніцаў,
Ў сухіх сіўцах баравікі.
Хваіны ў золаце жывіцы.
І пах чабору ля ракі.

Гарачыня без навальніцы,
Гаючы рэдкі дождж-сявок.
Сіло сатлелай бліскавіцы,
Туману восеньскі дымок.

ЗЫХОД ЛЕТА

Хвалі, як бенгальскія агні,
Блікі дагараючага лета.
Адыходзяць сонечныя дні,
Салютуюць залпамі ранетак.

Неба зацяжарыла дажджом,
Справіць хутка восень нарадзіны.
І глядзяцца ледзь не ў кожны дом
Гронкамі ружовыя рабіны.

Сіла лета перайшла ў зямлю,
І жаўцее лісце зверабою.
Зажурыла восень ціпыню
Туманом, як пенай сырадою.

Ды жаўрук не пырхне з-пад нагі,
Толькі бусел прагне ў небе волі...
Павуцінне, быццам ланцугі,
Да снягоў скавала наваколле.

КАНЕЦ ДНЯ

Дзень, сваё адгаварыўшы,
Адшумеўшы, аддажджыўшы,
Апускаецца на дол.
Цені, як сляпыя мышы,
Распаўзаюцца вакол.

Адвячорак, нібы певень,
Захаду чырвоны грэбень,
Крылы-промні ўбакі.
Ластаўкі, як стрэлы ў небе,
Хмараў лёгкія вянкі.

Сонца поўні здаўшы змену,
Пакідае хатаў сцены,
Тоне, нібы карабель.
Вырываецца, бы з тлену,
Ноч бухматая, як чмель.

Толькі зноў на агародзе
Невідушчы крот скародзіць,
Узрывае цалікі.
Ды запальвае на ўсходзе
Лета зоркі-светлякі.

НАРАДЖЭННЕ ВАДЫ

Ручэй, як з яйка птушаня,
Праклюнуў шкарлупу-ільдзінку.
Спачатку ў след папаў каня
І затрымаўся на хвілінку.

Счакаўшы поўных берагоў,
Гулліва збег па каляіне
У вір настоеных снягоў,
Каб растварыцца ў мутнай ціне.

Як свежай рошчынай з дзяжы,
Луг захлынуўся зноў вадою.
Са стрэх цурчэлі капяжы,
Нібы струмені сырадою.

ПРЭЛЮДЫЯ ВОСЕНІ

Прыскочыў вецер-невідзімка,
Скрануць не здолеўшы раллю.
Страху, бы лёгкую хусцінку,
Сарваў і кінуў на зямлю.

Гнуў дрэвы ўсе з мядзведжай сілай,
Рваў хмары, нібы ласкуты.
Падняў капежку, як на вілы,
Каб зноў скруціць з яе жгуты.

Скакаў праз нізкія парканы,
Узгоркі, цёмныя яры.
Ды часам, быццам воўк загнаны,
Кідаўся ў вузкія двары.

І змогшыся пад самы вечар,
Слабець пачаўшы на вачах,
Зрабіўшы спробу ўсцяж пабегчы,
Падняўся пылам і зачах.

Ўгары ізноў свяцілі зоры,
І ліўся поўні жоўты свет.
Гаілі сонныя прасторы,
Віхуры ўтаймаванай след.

* * *

Ніяк зіма не ўвойдзе ў сілу
З калёс на сані перайсці,
Пырнуць пад раніцу, як шылам,
Марозам, ды на дзень сысці.

Лядзяш, як градуснік, паставіць
Пад бок замерзлага стажка.
Ды цень увечары прыбавіць
На цэлых самых паўвяршка.

ПАКРОВЫ

Зямлісты неба колер
І ні жывой пражылкі.
Нясуць вятры ў прыполе,
Нібы святло, сняжынкі.

Паўвосені ў прыродзе,
Прапахлі пуні летам.
Зіма на падыходзе,
Дажынак песня спета.

Рудое ржышча ў полі,
Счарнелы лапік лёну.
На павуцінні ў голлі
Званочкам лісцік клёну.

Густы сівец туману
Глыне ля рэчкі вечар.
І пад шулы паркану
Падставіць мякка плечы.

* * *

Выжарыны спаленых хат,
Пустыя шпакоўні.
Саду здзічэлы пагляд
Пад сонцам, як поўняй.

Чэрвеня безгалосы дзень
Ад ранку да вечара.
Вайны рукатворны агмень
Бязлітаснай сечай.

Асвечаны морам слёз,
Перажыты гадамі.
Радзімы пакутны лёс,
Ды не сталі рабамі.

У памяці цяжкі грэх
Асуджанага пакалення.
Часу імклівы бег,
Пробы высокай сумленне.

ГРЫБНЫ ЖАРТ

Засвяціліся ў бары
Мухамораў ліхтары.
І грыбнік з кашом уранні
Ціхім мроіць паляваннем.
Калі ў лесе яшчэ змрок,
Варта і напружыць зрок:
З моху, быццам хамякі,
Лезуць у свет баравікі.
А грыбнік, нібы сапёр,
«Размініраве» бор.
І з адказнасцю ваеннай
Падразае ён карэнні.
Ды вакол баравіка
Мох памацае рука.
Асцярожна, каб нагой
Не расплюшчыць дзе яго.
Ад яліны да яліны
Ліквідуе лесу «міны».
І «зялёны калідор»
Прадстаўляе ўсім «сапёр».
Толькі гэтая работа
Не абрадуе «пяхоту».
Бо не будзе ратавацца —
Лепш на месцы «падарвацца».

* * *

Столькі белі навокал. Бялізна
Дубянее, як ветразь, ля хат.
Зімні цень, адвячоркам вялізны,
Пракалоў свой аб шулы халат.

Студня холадам студзеня грэбуе,
Парай цепліць свайго жураўля.
Ноч настане — пад месяца гербам
Белым сцягам бялее зямля.

КРЫВІЧАНКА

Як да твару, табе да твару
Саламянае жніўня святло,
Капялюшыка вабныя чары,
Броў дзявочых жывое сіло.

Зоркі яркай таемны позірк,
Неруш вуснаў, вясна грудзей.
Не скрадзе маладая восень
Першацвету шчаслівы дзень.

На Ядвісю калючай ігрушкай
У каханні падобнай быць.
Лёсу мележаўскай Чарнушкі,
Закаханай, не раздзяліць.

І купалаваю Паўлінкай
Слова роднае шанаваць.
Еўфрасінні святой галінкай
Ў радаводзе крывіцкім стаяць.

КАНЕЦ ЛЕТА

Дажджыцца. Жніўня прахалода
Не супакойвае дзень.
Здавалася восені прырода,
Святло мяняючы на цень.

І сонца ў жмуркі зноў гуляе,
Як і не быў спякотны час.
Ў шаманскі бубен гром іграе
Пасля маланкі кожны раз.

І птушкі, быццам невідзімкі,
Прышпіляць хмараў цэлы стос.
Ізноў запозняцца дажынкі,
Хоць Спас склікае першы вос.

Ды на цяпло жыве надзея
(Хоць лета ў жніўні дагарыць) —
Суніцамі зямлю сагрэе.
І каняй зноў папросіць піць.

* * *

Возера, нібы капейка,
Блікі сонца на вадзе.
Качак шустрая сямейка
Разбівае дзюбай цень.

А яшчэ: нібы на троне,
Лебедзь белы — на вадзе,
Ціха у святла на ўлонні
Сустракае кожны дзень.

Прыгажуняю заранка,
Месяц-серп на галаве.
Зноў Мядзведзіца на санках
Ўноч па возеры плыве.

Ды шторaніцы гняздзяцца
У кожнай лодцы туманы.
Прахалоды ўжо баяцца
Безгалосыя грамы.

ІГНАТУ БУЙНІЦКАМУ

Дваранскі род і гонар крывічан,
Ды лад жыцця тамтэйшых беларусаў.
Так, ён — прамень з вядомых глыбачан
І — уладар шляхецкіх пышных вусаў.

У дождж і снег, на колах ці санях
Вёз радасць у батлейцы простым людзям.
Ды, пугай паганяючы каня,
Спяліў надзею: жыць тэатр будзе.

Цярпеў за мову ад улад папрок,
Ды беларускі строй быў у пашане.
Ад Вільні і да самых Празарок
Віталі Гната ўдзячныя сяляне.

Духоўным бацькам называў народ,
Тэатра бацькам стаў сваёй Айчыне.
Гады сукае веку калаўрот,
Ды памяць не губляецца аб сыне.

* * *

Нагадала вясна немаўля
Крыгаходам, як днём нарадзінаў.
Зацяжараўшы снегам, зямля
Разрадзілася ў дождж ручаінай.

Пырснуў сок з-пад кары ў бяроз,
Бы з грудзей малако ў раджаніцы.
Ўноч цікаўны свой вытыркнуў нос
Маладзік аж да самае раніцы.

Зноў прарэжацца лісце ў вярбы,
Нібы першыя зубы ў дзіцяці.
І не будзе па лютым жальбы,
Што сцураўся свайго немаўляці.

І да ног новай маці-вясне
Кіне май першацвету суквецце.
Пройдзе час, і дзяцінства міне,
Каб надоўга застацца у леце.

* * *

Раніцы раздзьмуханы касцёр,
Захаду сівыя галавешкі.
Зноў свідруе восеньскія сцежкі
Джалам з лісця малады віхор.

Днём вясёлкі летнюю касу
Да вясны закіне гром за хату.
Пасадзіўшы месяц на лапату,
Кіне ў зорнасць і пральe слязу.

Мо таму кароткі стане дзень,
Што святло на крылах белых гусі
Панясуць у вырай...
Толькі цень
Застанецца тут, у Беларусі.

ПА КРЫВІ

Мы па крыві з табой — браты,
Дзе з небам шэпчуцца жыты.
Дзе я шчаслівым быць хачу
І мазалём за ўсё плачу.
Дзе бальшакі вядуць у свет,
Ледавіка азёрны след.
На валатоўкі, курганы
Святыні льюць свае званы.
Дзе знічкі сыплюцца бурштынам
Ў Дзвіну, што бачыла Скарыну.
Дзе белы снег сярод бяроз,
І травы белыя ад рос.
Дзе дзень з мільярдаў дзён — адзін
Завецца часам нарадзін.

ДУБ

У дуба бархатны сезон,
Вакол у чырвані рабіны.
І толькі жалудамі ён
На вецці, як рагах ласіных.

Ні дождж, ні рэдкі градабой
Не адарве жалуд няспелы.
Хоць папяроўкі да адной
У жнівень з яблыні зляцелі.

А ён, самотны прыгажун,
За лета верасень прымае.
Над ім запознена пярун
Маланкай неба распывае.

Кустом бязлістым ягамосць
Арэшнік ціха вечаруе.
А дуб, нібы нязваны госць,
Ўсіх яркай зеленню чаруе.

І жоўты ліст пачне раняць,
І сыпаць звонка жалудамі.
Каб ласкі сонца не спазнаць,
Прамерзшы снежня халадамі.

ДА ЗІМЫ

Пажухлы круціцца лісток,
Нібы ў цыгарку-самакрутку.
І вецер, пэўна, сцёр свісток,
І белы след — на першапутку.

Дзяўчына ўзросту як вясна
Хавае нехаця калені.
Прыходзіць лета ў прымхах-снах,
І карацее дзень асенні.

Губляе свежасць жоўты пляж,
Ягоны выгляд надта ўбогі.
Хай на зімовы макіяж
Пяройдуць людзі і дарогі.

І цёплай зробіцца душа —
Зімовы час нясе збавенне.
Як апранаецца спярша
Усё ў марозава адзенне.

* * *

Зноў зіма бы язык прыкусіла,
Не чутно ні завей, ні віхур.
І вясна, не растраціўшы сілы,
Расцягнула вясёлкавы шнур.

Ўшыркі дзень разрастаецца спора,
Сакавік распачаў саракі.
Гнёзды-лапці лазовай аборай
На бярозах шнуруюць гракі.

Ды папар падстаўляе там плечы
Пад вятрыску, каб снегу растаць.
Цень стрыножыўшы, у хованкі вечар
З поўняй будзе да ранку гуляць.

* * *

Бацькоўскі дом, як карабель у моры,
Дрэйфуе ў белай роскашы снягоў.
Вясною тут хвалююцца разоры,
І толькі ўлетку штыль вакол яго.

Увосень пенай жоўтай лістабою
Аздобіцца ягоны ціхі двор.
Дзяцінства дом плакучаю вярбою
Глядзіць самотна у нямы прастор.

Панік старэча згорбленай страхою,
І ганак — як стаптаны чаравік.
Не фыркне конь з рыпучаю сахою,
Як ранак зноў абвесціць маладзік.

Ды пасля клёпу ў маладой атаве
Каса не будзе бавіць сенны час.
Як вочы, вокны ў ставеньках-аправах
Жывуць надзеяй светлай кожны раз.

* * *

Нудзіцца восень. Пакідаюць
Папінкі позція сукі.
І туманы, як слімакі,
Да ўзгорка шчыльна прылілаюць.

Азізла ўсё. І скавышы
Заціхлі ў позе нечакана.
І толькі поле свежай ранай
Чарнее мёртвае ў цішы.

Суцемак дня. А сам прастор
Падобны на рабое зрэб'е,
Дзе лісце з маладзенькіх вербаў
Спякае ў жорнавы азёр.

Час безгалосы. Не сняжыць,
Слатою душы прыручаем...
Ізноў пачуцці хлынуць маем,
Як луг званочкам зазвініць.

* * *

Ты знічка схованкі-сустрэчы,
Ільняных косаў вадаспад.
Мне дараваў спакусны вечар
Далоняў лёгкіх лістапад.

І стану цёплага вяночак,
І неруш спуджаных грудзей.
Кароткі цень пад поўняй ночы,
Падковай згубленаю дзень.

Зараслай сцежкаю да хаты
Дарог скрыжалі маладых.
Цвітуць вяснушкамі дзяўчаты,
Нібы пялёсткамі сады.

ПОДЫХ ВОСЕНІ

Скача віхор польку,
Пыл наўкол ўздымае.
Дрэў калыша голькі —
Сіла не малая.
То прытопча траўку,
Змяце ў кучу лісце,
Дзе расла астаўка
Кволая калісьці.
Першай кветцы ранак
Слаў свае праменні,
А цяпер, бы ганак,
Голыя каменні.
Нежылой хацінай
Стыне наваколле.
Сонца, бы лучына,
Не прыгрэе болей.
Асілок-рог месяца,
Лягуць хмар пракосы.
Небакраю весніцы.
Восеньскія росы...

* * *

Варон маўклівых чараду
Зноў гоніць вечар да начлегу.
І кураслеп пад шапкай снегу
Глядзіцца ў золкую ваду.

Дзень скручвае рупліва плед
І ветрыкам прасуе сцежкі.
І поўні юная усмешка
Успыхвае на небе ўслед.

І промняў тонкія атосі
Нібыта цягнуць воз цяжкі.
На цені, на начныя восі
Туману скінуты мяшкі.

* * *

Зіма — белы конь, а падковы — мароз,
Нацягнуты лейцы завеі.
Мяне сівер-вецер на крылах панёс,
Вугольчык дзе месяца тлее...

І сон, што я сню ў навагоднюю ноч,
Ніяк не ў руку, бо не снежыць.
У студзень (во дзіва!) ідзе цёплы дождж,
Зямля і зіме не належыць.

Цунамі, бы фокус прышэльцаў-гасцей,
Фантастыкай проста здаецца.
Ды ўсё ж рэагуе часцей і часцей
На поле магнітнае сэрца.

* * *

Прамільгне зноў зіма, і вясна адзавецца
Ручаём, што, атулены сонцам, звініць.
Адгукнецца пралесцы зноў молада сэрца,
І адтае душа, каб кахаць і любіць.

Ледзяшоў дзіды сонейка вострыць
у поўдзень,
Мо кальчугай зазвоніць апоўначы лёд.
Ды няўцерп кожным днём пчолам жыць
у калодзе —
На пухнацiках вербаў зноў сочыцца мёд.

Колюць вочы калючкі сухога дзядоўніка,
Што на снег сыпле попел сатлелых сцяблін.
Паплывуць хмары ўдаль,
нібы тыя паломнікі —
Адагрэцца з зімы ля гарачых краін.

Пройдзе злосць маразоў. Снегіры і сініцы
Адлятуць ад людзей ладзіць гнёзды свае.
У эфіры жывым чысты голас крыніцы
Зноў паўторыць у май малады салавей.

ЖЫЦЦЁ

Усмешцы варта загуляць на твары —
І чалавек, бясспрэчна, зажыве.
Яго ўладарна раскашуюць мары,
І думкам лепшым цесна ў галаве.

Ён — у захапленні ад зямнога:
Не наталіцца чуйная душа
Ні пахам кветак лугу веснавога,
Ні музыкай сухога скавыша.

Гатоў мяняць ён сцежкі на дарогі,
Рукой пакратаць блізкі небакрай.
Тварыць жыццё да стомы і знямогі,
Каб потым сціпла папрасіцца ў рай.

За не адно пасаджанае дрэва,
За родных дзетак, іх шчаслівы час,
За ўласны дом, ад ветру і залевы
Што дабрынёй сагрэе кожны раз.

ЛЁС ЛЯСНОЙ КАРАЛЕЎНЫ

Адзіхацела елка Новым годам,
Гірляндамі неонавых пажараў.
Ёй прысягалі самым шчырым словам
І раскрывалі перад ёю мары.

Шчымела рана, рэзалі пад корань,
Боль прытупіў перадкалядны холад.
Яліну ў кузаў кінулі, бы ў мора,
Павезлі з лесу у святочны горад.

Куток чырвоны, быццам каралеўна,
Яна паважна заняла ў пакоі.
І пах лясны, нібы бальзам, імгненна
Напоўніў хату ад зямлі да столі.

І цэлы вечар дзеці надзявалі
Шары шкляныя, срэбныя заколкі,
Звяроў фігуркі, ледзяшы-каралі.
І — харашэла з кожнай цацкай ёлка.

Ўсю ноч палалі водсветы ракетаў,
І блікі іх праз шыбы далятали
Да лапак елкавых, нібыта летам
Праменні сонца, ды не саграваі.

Мінулі святы, і цяпер пад плотам
Ляжала елка, кінутая ў смецце.
Як над магілай, уздыхаў журботна
Над целам дрэва наляцелы вецер.

НАРАДЗІЎСЯ ЯНКА

Вязы, дроў вязанка,
Вязынка-сялянка.
Хата з брылём-ганкам,
Дзе спявала Янку
Маці калыханку.

З травы тканым паскам,
Дзе зліліся краскі,
Спавівала лета
Не дзіця — Паэта.

Лёгкія вятрыскі
Гойдалі калыску.
Гаі і дубровы
Неслі гукі мовы.

Бліскавіцы струны
Рвалі ў ноч пяруны.
Хмараю над полем
Слалася нядоля.

Ды радзінаў сведка —
Папараці кветка.
Каб рушыць папары
Жыцця Божым дарам

Ды здабыць свабоду
Вершам для народа.
Каб у кожнай хатцы
Заўжды
«Людзьмі звацца»...

* * *

У просінь звузілася восень,
Падстрыгла крылы страказе.
Астатнік бусел сонца просіць,
Замёрзлы на адной назе.

Ляцяць лісты, нібыта стрэлы,
З-пад жоўтай цецівы галля.
Туман пад вечар пенай белай
Разліўся густа на палях.

У поўнач поўня неба ўдоўжкі
Захоча мераць, як цалік.
Ці доўга?.. Зноў пакажа рожкі
Над хатай новы маладзік.

НАРАДЗІНЫ ВЕРША

Вецер праваруч паўднёвы,
Сонца, нібы вершнік.
Зноў з душы ірвуцца словы —
Нарадзіны верша.

Вобраз спее ў думках-мроях,
Ўсё ясней здаецца.
То расчуліцца спакоем,
То як птах заб'ецца.

То сягае... У вышыні,
То прастор скародзіць.
І ў радок блакітна-сіні
З-пад пяра пяройдзе.

ЦЫКЛ «З ДАРОГ ПОЛЬШЧЫ»

Беласток

Тут белая рака, тут — беларусы,
Пры Вітаўце былы Бяльшчаны-сток.
Вязе нас Збышэк вывераным курсам
Праз горад-памяць, польскі Беласток.

А за плячыма Брузгі і Гароднія,
Ды аднаросткі ўздоўж дарог лясы.
Народ тутэйшы з выглядам заходнім,
Ды раптам — нібы ў Несцеркі, вусы.

Па-беларуску ветліва звярнуся,
Пачую па-сяброўску у адказ:
«Вы, пане, родам, пэўна, з Беларусі,
Як землякоў, вітаем шчыра Вас!»

Падасца плач Купалавай жалейкі,
Што помняць шчэ спрадвечныя муры.
Ды казкі свет Буйніцкага батлейкі
Чаруе люд да гэтае пары.

Гдыня

На Балтыцы ля бухты сіняй,
Нібы караляў ланцужок,
У аздабленні выспаў Гдыня
На сонцы грэе рыжы бок.

Гудкамі, нібыта музыкі,
Агучаць ранак караблі.
Смакуюць чайкі з дружным крыкам
Салёнасць хваль і дух зямлі.

Насамрэч блізкасць з Беларуссю
І ў наскім подыху вятроў,
І ў звыклым «Ядзя» і «Ганусся»,
І ў строях гдынскіх святароў.

Гданьск

Бы ўцёкшы ад зімовага заліву,
Сівы Нептун аблюбаваў фантан.
Стралу ўзнёсшы ў неба ганарліва,
Над белым портам уладарыць кран.

Стары і Новы горад — дзве эпохі,
Што вуліца — гісторыя часоў.
Насустрач купкі шумных скамарохаў —
Відаць, нашчадкі замкавых шутоў.

Як сімвал веры светлыя касцёлы,
Духоўным знакам тут — нацельны крыж.
Ты блізкай мовай і славянскім словам
Мне даражэй за Лондан і Парыж.

* * *

А. С. Майсеенку

**Ніхто нам, сябар, не заменіць
Ні аркуш белы, ні мальберт,
Калі з душы святло праменіць,
Бо ты — мастак, а я — паэт.**

**І цудадзейна, з Божым дарам
Уточак выведзе рука
У фабрах, дзе іскрыцца Шчара
І помніць нас дваіх рака.**

**Дзе кожны дзень, нібыта свята,
Дзяцінства ў Свяціцы гады.
Парог пакліча роднай хаты,
А ты ужо не малады...**

Змест

Беразвечча

Сапакі 5
Купалле 6
Беразвечча 7
Дуб Гётэ 8
* * * Зачараваны вершамі, Максім... 9
Міхайлаўскае 10
Вялікдзень 11
* * * Зямля мая, мая сябрына... 12
* * * Шчэ месяц жніўны на календары... 13
Мае Налібокі 14
* * * Павуцінне коціць ліставей... 15
* * * Вядзі мяне, дарожка-сцежка... 16
* * * Белыя заплаткі... 17
Чорны ручэй 18
Сяргею Ясеніну 19
Вякам 20
* * * Ранак, як рамонкавы пялёстак... 21
* * * Гады — плыты Жыцця ракі... 22
* * * Пасеяў снежань белую расаду... 23
* * * Той стаяў снег... 24
Штогод 25
Каляды 26
* * * Зімой віхурна ўздыбяцца снягі... 27
Пара раўнадзенства 28
* * * Дачакаўся вясны... 29
Прызнанне 30
* * * Вязуць брозавыя дровы... 31

* * * Я адчуваў сябе найбольш багатым... 32
Першае каханне 33
* * * Вясны замглёны рэдкі дзень... 34
* * * Не вярнуць свайго юнацтва... 35
* * * Ты ў жыцці, нібы тайна 36
Пасля дажджу 37
Да лета 38
* * * Пад святлом Венеры-зоркі... 39
Незнаёмка 40
У Ялце 41
Запаветнае 42

Святло блакіту

Святло блакіту 45
Аржаніца, Акмяніца 46
* * * Сумуе сонца днём па леце... 48
* * * Вочапам захад над бруйнай ракой... 49
Каровін камень 50
Летам 51
Раніца на Струсце 52
На восень 53
Крэскі вясны 54
Позняе 55
* * * Які магічны паварот... 56
Пад паўночнай зоркай 57
Анонс вясны 58
На Нарачы 59
За год да XXI стагоддзя 60
* * * Чаўны, чайкі, час шышшыны... 61

Дачы на Нарачы 62
У ноч на Каляды 63
Першы дождж 64
Завіруха 65
Масленіца 66
Вёска Парыж 67
Браслаўшчыне 68
Возера Снуды 69
* * * Збірае Струста светлыя крыніцы... 70
Пачатак зімы 71
* * * Бераг... 72
Рабінавы дзень 73
Змена квадры 74
* * * Вырай — растрывожаны вулей... 75
Экватар зімы 76
Разгавенне дня 77
* * * Зноў конікаў цырульня... 78
Фантазіі вясны 79
Паралелі 80
Навальніца 81
* * * У метро шыбуюць электрычкі... 82
* * * Мароз затаніруе шыбы... 83
* * * Красуе ў Беларусі жыта... 84
Двое ў лузе 85
Пасля дажджу 86

Нараджэнне вады

Акварэлькі вясны 89
* * * Ах, якія зоры! 90

Веча ... 91
Год каня ... 92
Нечаканы антракт ... 93
* * * Мядзведзіцы жоўты вазок... 94
Ідылія ... 95
І лета макаўка міне ... 96
* * * Дарагое, як сон... 97
* * * Жанчына гаворыць... 98
Не арэхавы год ... 99
Зыход лета ... 100
Канец дня ... 101
Нараджэнне вады ... 102
Прэлюдыя восені ... 103
* * * Ніяк зіма не ўвойдзе ў сілу... 104
Пакровы ... 105
* * * Выжарыны спаленых хат... 106
Грыбны жарт ... 107
* * * Столькі белі навокал... 108
Крывічанка ... 109
Канец лета ... 110
* * * Возера, нібы капейка... 111
Ігнату Буйніцкаму ... 112
* * * Нагадала вясна немаўля... 113
* * * Раніцы раздзьмуханы касцёр... 114
Па крыві ... 115
Дуб ... 116
Да зімы ... 117
* * * Зноў зіма бы язык прыкусіла... 118
* * * Бацькоўскі дом, як карабель у моры... 119

* * * Нудзіцца восень... 120
* * * Ты знічка схованкі-сустрэчы... 121
Подых восені ... 122
* * * Варон маўклівых чараду... 123
* * * Зіма — белы конь... 124
* * * Прамільгне зноў зіма... 125
Жыццё ... 126
Лёс лясной каралеўны ... 127
Нарадзіўся Янка ... 128
* * * У просінь звузілася восень... 129
Нарадзіны верша ... 130
Цыкл «З дарог Польшчы» ... 131
Беласток ... 131
Гдыня ... 132
Гданьск ... 133
* * * Ніхто нам, сябар, не заменіць... 134

Літаратурна-мастацкае выданне

Гарановіч Віталь Рыгоравіч

Саракі

Вершы

Адказны за выпуск *Г. Вінярскі*
Рэдактар *В. Аскерка*
Камп'ютэрны набор *В. Гарановіча, Л. Ваўчок*
Вёрстка *Л. Ваўчок*
Карэктар *В. Аскерка*

Падпісана да друку 5.03.2007 г. Фармат 70x90 $^1/_{32}$.
Папера афсетная. Друк на рызографе.
Ум. друк. 4,97 арк. Ул.-выд. 3,03 арк.
Наклад 115 паас. Зак. 304.

ПУП «Кнігазбор».
Ліцэнзія ЛВ № 02330/0131712 ад 12.05.06.
220112, Мінск, вул. Я. Лучыны, 38-93.
Тэл./факс (017) 204-86-97,
тэл. (029) 772-19-14, 912-83-86.

Надрукавана з арыгінала-макета заказчыка
ў друкарні ПУП «Ходр» ГА «БелТІЗ».
ЛП № 02330/0056661 ад 29.03.04.
220004, г. Мінск, вул. Вызвалення, 9.

ISBN 985-6824-62-6